

DOPİNGLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI STANDARTLAR

Bugüne kadar sporda dopinge mücadelede kaydedilen en önemli başarılarından biri birbiri ile uyumlu dopinge mücadele kuralları, Dünya Dopinge Mücadele Kodu (Talimat) tasarısının hazırlanması, kabul edilmesi ve uygulanması olmuştur. Dünya Dopinge Mücadele Yasası (Talimat), her yıl Ekim ayına kadar, ilgili uzman gruplarının yoğun çalışmaları sonucu güncellenmektedir.

Dünya Dopinge Mücadele Kodu, dopinge mücadele kurumları arasında çeşitli teknik alanlarda uyum sağlamayı amaçlayan beş Uluslararası Standart ile birlikte çalışmaktadır.

Talimat, bir dizi Uluslararası Standartı içeren belgelere dayanmakta olup, dopinge daha güçlü bir şekilde mücadele edebilmek amacıyla, bu önemli belgeler de belirli dönemlerde gözden geçirilmektedir.

Dopinge mücadelenin teknik yönlerine uyum ve netlik kazandırmaya yardımcı olan beş değişik Uluslararası Standart vardır. Bunlar; Doping Kontrolü (Testler), Laboratuvarlar, Tedavi Amaçlı Kullanım İzni, Yasaklı Madde ve Yöntemler Listesi ile Gizlilik ve Kişisel Bilgilerin Korunması başlıklı Uluslararası Standartlar'dır.

Bunların tamamı zaman zaman yeniden gözden geçirilmektedir. Uluslararası Standartlar'ı gözden geçirme süreci, birinci ve ikinci danışma evresini izleyen ve Talimatı Gözden Geçirme Evresi ile aynı dönemde yapılan, üçüncü ve dördüncü evreleri kapsamaktadır. Bu süreçte WADA ve imza koyan paydaşlar söz konusu beş belgeden dördünü, Doping Kontrolü (Testler), Laboratuvarlar, Tedavi Amaçlı Kullanım İzni ile Gizlilik ve Kişisel Bilgilerin Korunması Standartları'nı gözden geçirmektedir.

Talimat'ın Gözden Geçirilmesi'nde olduğu gibi, Uluslararası Standartlar'ın gözden geçirilmesi de, sporun ve dopinge mücadele kurumlarının dünya genelinde karşılaştığı değişen koşullarla başa çıkabilmeleri amacıyla yapılmaktadır.

Talimat'ta yapılan değişiklikler, Uluslararası Standartlar'da da değişiklikler yapılmasını gerektirdiğinden dolayı iki belgenin gözden geçirilme süreci birbirleri ile birlikte yürütülmektedir.

Doping maddeleri ve yöntemleri kullanan sporcuların uygulamaları ile birlikte bilim de sürekli olarak gelişmektedir. Bu faktörler göz önüne alınmalı ve gözden geçirme işlemleri bu alanlarla ilgili yasal gelişmeleri de yansıtmalıdır.

Gözden geçirme ayrıca, WADA ve paydaşlarının dopinge mücadele işlemlerini, elde edilen tecrübe ve bilgiye dayalı olarak güçlendirmelidir.

Yasaklı Madde ve Yöntemler Uluslararası Standartı'nın, her yıl gözden geçirilmesi zorunlu olup; bu nedenle, Uluslararası Standartlar'ın geri kalanı için yapılan 18 aylık gözden geçirme sürecinin dışında kalır. Talimat'ın 4.1 nolu maddesi, WADA'nın yılda en az bir kez yasaklılar Listesi'ni gözden geçirmesini ve güncellemesini; spor ve dopinge mücadele camiasına her zaman etkin ve güncel bir belge sunmasını şart koşmaktadır.

Yasaklı Madde ve Yöntemler Listesi

Yasaklı Liste, yarışma içi ve dışı ile bazı spor dallarında yasaklanmış olan maddeleri ve yöntemleri tanımlar. Listedeki maddeler ve yöntemler farklı kategorilere (örn. steroidler, uyarıcılar, gen dopingi vb. gibi) ayrılmaktadır. O yıl için yayınlanan Liste ve ekleri o takvim yılı için geçerlidir.

Doping Kontrolü (Testler)

Uluslararası Test Standartı'nın (IST) amacı, etkili testler yapmak ve sporcuya test bildiriminden analiz için laboratuvara ulaşana kadar numunelerin bütünlüğünü ve özgünlüğünü korumaktır.

Laboratuvarlar

Laboratuvarlar için Uluslararası Standart'ın (ISL) amacı, geçerli test sonuçlarının ve kanıtlayıcı verilerin üretilmesini sağlamak ve tüm akredite edilmiş laboratuvarlardan üniform ve uyumlu sonuçlar ve raporlama sağlamaktır.

Buna ek olarak, ISL ve ilgili diğer Teknik Belgeler, anti-doping laboratuvarları tarafından WADA akreditasyonunu elde etmek ve sürdürmek için yerine getirilmesi gereken kriterleri belirtmektedir.

Tedavi Amaçlı Kullanım İzni

Tedavi Amaçlı Kullanım İzni'ne İlişkin Uluslararası Standart'ın (ISTUE) amacı, TAKİ'lerin verilmesi sürecinin spor dalları ve ülkeler arasında uyumlaştırılmasını sağlamaktır.

Gizlilik ve Kişisel Bilgilerin Korunması

Uluslararası Gizlilik ve Kişisel Bilginin Korunması Standart'ının (ISPPPI) amacı, sporcuya doperiyle mücadele kurallarını uygulamakla yükümlü olan tüm tarafların, yer bilgisi, doping kontrolleri ve Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnaları vb. gibi sporcuya ait kişisel bilgilerin gizlilikle korunmasını sağlamaktır.

Uluslararası Gizlilik ve Kişisel Bilgilerin Korunması Standart'ının, çeşitli ulusal ve Avrupa yasalarına uyum için zorunlu olduğuna ilişkin hukuki görüşler mevcuttur.

Buna ek olarak, WADA, sporda doperiyle mücadelesinde verilerin korunması konusunda bir takım açıklamalar yayınlamıştır.

Bu Standartlar, WADA'nın paydaşları arasında uzun süren müzakereler sonucu meydana getirilmiş olup, uygulanması Talimat'a imza atan tüm kurumlar ve devletler için zorunludur.

Dr. Kaya LİVANELİOĞLU